

Föreskrift 11/011/2002

YRKESEXAMEN FÖR
RESTAURERINGSGESÄLL OCH
SPECIALYRKESEXAMEN FÖR
RESTAURERINGSMÄSTARE

2002

GRUNDER FÖR
FRISTÅENDE EXAMEN

YRKESEXAMEN FÖR RESTAURERINGSGESÄLL OCH
SPECIALYRKESEXAMEN FÖR RESTAURERINGSMÄSTARE

EXAMENSGRUNDER

UTBILDNINGSTYRELSEN 2003

Oyj Edita Abp
Helsingfors 2003

ISBN 952-13-1678-0 (häft.)
ISBN 952-13-1679-9 (pdf)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNR 11/011/2002

FÖRESKRIFT **Iaktas som förpliktande**

DATUM **18.2.2002**

Giltighetstid **fr.o.m. 1.4.2002
tillsvidare**

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

F 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift **Nr 68/011/96**

Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN FÖR RESTAURERINGSGESÄLL OCH SPECIALYRKESEXAMEN FÖR RESTAURERINGSMÄSTARE

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunder för yrkesexamen för restaureringsgesäll och specialyrkesexamen för restaureringsmästare. Examensgrunderna skall iaktas fr.o.m. 1.4.2002 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmodellerna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör

JUKKA SARJALA

Jukka Sarjala

Överinspektör

MARJAANA KURKINEN

Marjaana Kurkinen

Hakaniemenkatu 2
PL 380
00531 HELSINKI
Puhelin (09) 774 775

Hagnäsgatan 2
PB 380
00531 HELSINGFORS
Telefon (09) 774 775

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet av påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna	8

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen för restaureringsgesäll.....	8
1 § Delarna i examen.....	8
2 § Examensbenämningarna	9

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i yrkesexamen för restaureringsgesäll och grunderna för bedömningen	9
1 § Restaureringens grunder	9
a) Kraven på yrkesskicklighet	9
b) Mål och kriterier för bedömningen	10
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	10
2 § Restaurering av byggnader	11
1. Restaurering av träbyggnader	11
a) Kraven på yrkesskicklighet	11
b) Mål och kriterier för bedömningen	11
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	11
2. Restaurering av byggnadskonstruktioner i sten	12
a) Kraven på yrkesskicklighet	12
b) Mål och kriterier för bedömningen	12
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	12
3. Restaurering av ytbehandlingar	13
a) Kraven på yrkesskicklighet	13
b) Mål och kriterier för bedömningen	13
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	13
4. Restaurering av metallkonstruktioner	14
a) Kraven på yrkesskicklighet	14
b) Mål och kriterier för bedömningen	14
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	14
3 § Företagsverksamhet.....	15
a) Kraven på yrkesskicklighet	15
b) Mål och kriterier för bedömningen	15
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	15

Kapitel 4

Uppbyggnaden av specialyrkesexamen för restaureringsmästare

1 § Delarna i examen.....	16
2 § Examensbenämningarna	16

Kapitel 5

1 § Dokumentering	17
a) Kraven på yrkesskicklighet	17
b) Mål och kriterier för bedömningen	17
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	17
2 § Restaurering av byggnadskonstruktioner	18
a) Kraven på yrkesskicklighet	18
b) Mål och kriterier för bedömningen	18
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	18
3 § Företagsverksamhet.....	19
a) Kraven på yrkesskicklighet	19
b) Mål och kriterier för bedömningen	19
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	19

BILAGA

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § FRISTÅENDE EXAMINA

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erforderade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § FÖRBEREDANDE UTBILDNING FÖR FRISTÅENDE EXAMINA

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i arrangemangen för undervisningen.

3 § DE ALLMÄNNA GRUNDERNA FÖR SÄTTET AV PÅVISA YRKESKICKLIGHET OCH FÖR BEDÖMNING AV EXAMENSPRESTATIONERNA

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han/ hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN FÖR RESTAURERINGSGESÄLL

1 § DELARNA I EXAMEN

Yrkesexamen för restaureringsgesäll består av en obligatorisk, en valfri och en frivillig del. Examen är avlagd då de olika delarna, den obligatoriska, den valfria och eventuellt den frivilliga är godkända. Yrkesexamen för restaureringsgesäll innehåller fyra inriktningsoptioner: träkonstruktioner, stenkonstruktioner, ytbehandling och metallkonstruktioner.

Delarna i yrkesexamen inom restaureringsbranschen är:

1 § Restaureringens grunder	Obligatorisk
2 § Restaurering av olika konstruktioner 1. Restaurering av träkonstruktioner 2. Restaurering av stenkonstruktioner 3. Restaurering av ytbehandlingar 4. Restaurering av metallkonstruktioner	Valfritt inriktningalternativ
3 § Företagsverksamhet	Frivillig

Figur 1. Delarna i yrkesexamen för restaureringsgesäll

2 § EXAMENS BENÄMNINGARNA

Examen benämns i enlighet med det inriktningalternativ examinandena valt:

Restaureringsgesäll			
Träkonstruktioner	Stenkonstruktioner	Ytbehandling	Metallkonstruktioner

Figur 2. Examensbenämningarna

Kapitel 3

KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I YRKESEXAMEN FÖR RESTAURERINGSGESÄLL OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

1 § RESTAURERINGENS GRUNDER

a) Kraven på yrkeskicklighet

Examinanderna bör inom sitt inriktningsområde känna till byggnadstekniker som använts under olika tider samt arkitektur- och inredningshistoria för att på det sättet få information om restaureringsobjektet, dess konstruktion, material och arbetsmetoder. För att kunna skaffa sig information måste de känna till restaureringsprinciperna, de dokumentations- och forskningsmetoder som används i branschen samt vilka samarbetsparter och myndigheter som berörs av restaureringsobjektet.

Examinanderna känner till de typiska materialen inom sitt specialiseringsområde och hur de beter sig under olika förhållanden. De kan använda denna kunskap till att identifiera skador på restaureringsobjektet och dra slutsatser om deras uppkomst. Utgående från en kartläggning av skadorna kan de vid behov skaffa mera information samt göra

reparationsförslag som följer restaureringsprinciperna. De kan också planera sin tid och uppskatta kostnaderna.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Prestationen skall godkännas när examinanderna har visat att de behärskar följande områden:

- -utredning av objektet
- -utredning av konstruktionen
- -utredning av materialet
- -kartläggning av skadorna
- -utredning av orsakerna till skadorna
- -reparationsförslag
- -planmässighet och kunskapshantering
- -kommunikationsförmåga, självvärdering
- -arbetarskydd
- -skydd av omgivningen

Målsättningen för arbetet bör överenskommas skilt för varje fall och grunda sig på restaureringsobjektets behov. En noggrann genomgång av objektets historia, konstruktion, skador, ritningar och planer garanterar att examinanden har rätt inställning till arbetet och behärskar projektet som helhet. En väl gjord arbetsplan, som också beaktar skyddet av omgivningen, garanterar att projektet håller tidtabellen, samt att arbetarskyddsaspekterna och ekonomin tas i beaktande.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskickligheten

Examinanderna påvisar sin yrkesskicklighet, de kunskaper och teorier som ligger till grund för denna och förmågan att tillämpa dem med en utredning över restaurationsobjektet eller med en redan tidigare gjord utredning. Utredningen kan hänföra sig till olika skeden i restaureringsarbetet och ur den skall framgå allmän information om objektet såsom dess läge, ägare, ålder, omfattning, byggnadsskeden, nuvarande skick, underhålls- och fortsatta åtgärder osv. Dessutom ingår en utredning över konstruktionerna, materialen, skadorna och deras orsaker samt ett reparationsförslag, i den mån skadorna omfattas av studieinriktningen. Som grund för bedömningen används förutom det praktiska arbetet också rapporten över utredningen, vilken kan kompletteras i den muntliga utvärderingsdiskussionen.

2 § RESTAURERING AV BYGGNADER

1. RESTAURERING AV TRÄBYGGNADER

a) Kraven på yrkesskicklighet

Examinanderna är skickliga hantverkare. De kan restaurera träbyggnader och byggnadsdelar av trä samt delar som hänför sig till eller kompletterar dem. De kan arbeta planmässigt och snabbt enligt de planeringsdokument, avtal och överenskomna tidtabeller som de har till sitt förfogande, samt enligt de krav och bestämmelser som gäller i branschen. De kan identifiera, och i sitt arbete använda, traditionella material och –arbetsmetoder och i den mån de går att tillämpa, också nya material och maskiner. De kan fungera i samarbete med arkitekter, specialister och andra fackmän, utvärdera sitt arbete och vid behov skaffa mera kunskap för att säkra ett slutresultat av god kvalitet. De kan saml material både för dokumentation och för att kunna utvärdera sitt eget arbete.

b) Mål och kriterier för bedömningen

De individuella arbetsplaner examinanderna uppgjort grundar sig på utredningar och kartläggningar av skadorna som gjorts tidigare och de har godkänts som genomförbara. Arbetet framskrider snabbt enligt planen och i gott samarbete med de andra på arbetsplatsen. Examinanderna kan använda både traditionella och moderna arbetsredskap och kan reservera en lagom mängd material till arbetet.

Arbetsplatsen, -metoderna och utrustningen är trygga, på arbetsplatsen råder god ordning och skyddet av omgivningen är ändamålsenligt. Arbetets kvalitet motsvarar de i planerna och i andra dokument överenskomna kvalitetskraven för objektet. Arbetet bör också fylla allmänna kvalitetskrav för byggnadsarbete. Examinanderna förstår betydelsen av bruks- och serviceanvisningar. Examinanderna dokumenterar och avger rapport över sitt arbete samt medverkar själv i bedömningen av det fristående yrkesprovet.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskickligheten

Yrkesskickligheten – att man behärskar och kan tillämpa den kunskap och de teorier som ligger som grund för den – påvisar man med ett omfattande och ett mindre praktiskt arbete som avgörs av restaureringsobjektets karaktär. Dessa praktiska arbeten hänför sig till reparation, rekonstruering eller restaurering av träbyggnader, byggnadsdelar i trä eller fast inredning och delar av andra material som hänför sig till den. I det praktiska arbetet bedöms både planering och utförande. Som grund för bedömningen används förutom det praktiska arbetet också rapporten över utredningen, vilken kan kompletteras i utvärderingsdiskussionen.

I arbetsplanen presenteras:

- planeringsdokumenten och målet med restaureringen samt anvisningar för underhåll och service.
- samarbetspartners
- tidtabell
- material som bör användas (lämplighet, kvalitet, mängd)
- arbetsredskap och maskiner
- arbetarskydd
- skydd av omgivningen

2. RESTAURERING AV BYGGNADSKONSTRUKTIONER I STEN

a) Kraven på yrkesskicklighet

Examinanderna är skickliga hantverkare. De kan restaurera murade och rappade konstruktioner. De kan arbeta planmässigt och snabbt enligt de planeringsdokument, avtal och överenskomna tidtabeller som de har till sitt förfogande, samt enligt de krav och bestämmelser som gäller i branschen. De kan identifiera, och i sitt arbete använda traditionella material och metoder som används i murnings- och rappningsarbete och – i den mån de går att tillämpa – också nya material och maskiner. De kan fungera i samarbete med planerare, specialister och andra fackmän, utvärdera sitt arbete och vid behov skaffa mera kunskap för att garantera ett slutresultat av god kvalitet. De kan samla material både för dokumentation och för att kunna utvärdera sitt eget arbete.

b) Mål och kriterier för bedömningen

De individuella arbetsplaner examinanderna uppgjort grundar sig på utredningar och kartläggningar av skadorna som gjorts tidigare och de har godkänts som genomförbara. Arbetet framskrider snabbt enligt planen och i gott samarbete med de andra på arbetsplatsen. Examinanderna kan använda både traditionella och moderna arbetsredskap och kan reservera en lagom mängd material till arbetet.

Arbetsplatsen, -metoderna och utrustningen är trygga, på arbetsplatsen råder god ordning och skyddet av omgivningen är ändamålsenligt. Arbetets kvalitet motsvarar de i planerna och i andra dokument överenskomna kvalitetskraven för objektet. Arbetet bör också fylla allmänna kvalitetskrav för byggnadsarbete. Examinanderna förstår betydelsen av bruks- och serviceanvisningarna. Examinanderna dokumenterar och avger rapport över sitt arbete samt medverkar själva i bedömningen av det fristående yrkesprovet.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskickligheten

Yrkesskickligheten – att man behärskar och kan tillämpa den kunskap och de teorier som ligger som grund för den – påvisar man med ett omfattande och ett mindre praktiskt arbete. Arbetenas karaktär bestäms av restaureringsobjektet. Dessa praktiska arbeten kan vara murnings- och rappningsarbeten i eldstäder, väggar och valv samt kakelarbeten. I det praktiska arbetet bedöms både planeringen och utförandet. Som grund för bedömningen används förutom observationer av det praktiska arbetet också arbetsplanen och dokumenteringen av objektet, vilka kan kompletteras i utvärderingsdiskussionen.

I arbetsplanen presenteras:

- planeringsdokumenten och målet med restaureringen samt anvisningar för underhåll och service.
- samarbetspartners
- tidtabell
- material som bör användas (lämplighet, kvalitet, mängd)
- arbetsredskap och maskiner
- arbetarskydd
- skydd av omgivningen

3. RESTAURERING AV YTBEHANDLINGAR

a) Kraven på yrkesskicklighet

Examinanderna är skickliga hantverkare. De kan restaurera ytbehandlingen på byggnader och byggnadsdelar. De kan arbeta planmässigt och snabbt enligt de planeringsdokument, avtal och överenskomna tidtabeller som de har till sitt förfogande, samt enligt de krav och bestämmelser som gäller i branschen. De kan identifiera, och i sitt arbete använda traditionella material och metoder och – i den mån de går att tillämpa – moderna ytbehandlingsmetoder. De vet hur nya material och metoder passar ihop med gamla material och traditionella målfärger. De kan fungera i samarbete med planerare, specialister och andra fackmän, utvärdera sitt arbete och vid behov skaffa mera kunskap för att garantera ett slutresultat av god kvalitet. De kan samla material både för dokumentation och för att kunna utvärdera sitt eget arbete.

b) Mål och kriterier för bedömningen

De individuella arbetsplaner examinanderna uppgjort grundar sig på utredningar och kartläggningar av skadorna som gjorts tidigare och de har godkänts som genomförbara. Arbetet framskrider snabbt enligt planen och i gott samarbete med de andra på arbetsplatsen. Examinanderna kan använda både traditionella och moderna arbetsredskap och kan reservera en lagom mängd material till arbetet.

Arbetsplatsen, -metoderna och utrustningen är trygga, på arbetsplatsen råder god ordning och skyddet av omgivningen är ändamålsenligt. Arbetets kvalitet motsvarar de i planerna och i andra dokument överenskomna kvalitetskraven för objektet. Arbetet bör också fylla allmänna kvalitetskrav för byggnadsarbete. Examinanderna förstår betydelsen av bruks- och serviceanvisningar. Examinanderna dokumenterar och avger rapport över sitt arbete samt medverkar själv i bedömningen av det fristående yrkesprovet.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskickligheten

Yrkesskickligheten – att man behärskar och kan tillämpa den kunskap och de teorier som ligger som grund för den – påvisar man med ett omfattande och ett mindre praktiskt arbete som avgörs av restaureringsobjektets karaktär. Dessa praktiska arbeten kan vara reparation, rekonstruktion och restaurering av ytbehandlingar. I det praktiska arbetet bedöms både planeringen och utförandet. Som grund för bedömningen används förutom observationer av det praktiska arbetet också arbetsplanen och dokumenteringen av objektet, vilka kan kompletteras i utvärderingsdiskussionen.

I arbetsplanen presenteras:

- planeringsdokumenten och målet med restaureringen samt anvisningar för underhåll och service.
- samarbetspartner
- tidtabell
- material som bör användas (lämplighet, kvalitet, mängd)
- arbetsredskap och maskiner
- arbetarskydd
- skydd av omgivningen

4. RESTAURERING AV METALLKONSTRUKTIONER

a) Kraven på yrkesskicklighet

Examinanderna är skickliga hantverkare. De kan restaurera plåt- och metallkonstruktioner samt -byggnadsdelar såsom täckningsmaterial, lister, skyddsplåtar och inredningar samt delar av annat material som hänför sig till eller kompletterar dem. De kan arbeta planmässigt och snabbt enligt de planeringsdokument, avtal och överenskomna tidtabeller som de har till sitt förfogande, samt enligt de krav och bestämmelser som gäller i branschen. De kan identifiera och behärskar i sitt arbete användningen av olika metaller, hur man bearbetar och fogar dem och vilka arbetsredskap som behövs. De kan också i den mån det går att tillämpa använda nya arbetsmetoder, redskap och maskiner. De kan fungera i samarbete med planerare, specialister och andra fackmän, utvärdera sitt arbete och vid behov skaffa mera kunskap för att säkra ett slutresultat av god kvalitet. De kan samla material både för dokumentation och för att kunna utvärdera sitt eget arbete.

b) Mål och kriterier för bedömningen

De individuella arbetsplaner examinanderna uppgjort grundar sig på utredningar och kartläggningar av skadorna som gjorts tidigare och de har godkänts som genomförbara. Arbetet framskrider snabbt enligt planen och i gott samarbete med de andra på arbetsplatsen. Examinanderna kan använda både traditionella och moderna arbetsredskap och kan reservera en lagom mängd material till arbetet.

Arbetsplatsen, -metoderna och utrustningen är trygga, på arbetsplatsen råder god ordning och skyddet av omgivningen är ändamålsenligt. Arbetets kvalitet motsvarar de i planerna och i andra dokument överenskomna kvalitetskraven för objektet. Arbetet bör också fylla allmänna kvalitetskrav för byggnadsarbete. Examinanderna förstår betydelsen av bruks- och serviceanvisningarna. Examinanderna dokumenterar och avger rapport över sitt arbete samt medverkar själv i bedömningen av det fristående yrkesprovet.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskickligheten

Yrkesskickligheten – att man behärskar och kan tillämpa den kunskap och de teorier som ligger som grund för den – påvisar man med ett omfattande och ett mindre praktiskt arbete som avgörs av restaureringsobjektets karaktär. Dessa praktiska arbeten hänför sig till byggnader eller byggnadsdelar av plåt. Arbetet kan vara reparation, rekonstruering och restaurering. I det praktiska arbetet bedöms både planeringen och utförandet. Som grund för bedömningen används förutom observationer av det praktiska arbetet också arbetsplanen och dokumenteringen av objektet, vilka kan kompletteras i utvärderingsdiskussionen.

I arbetsplanen presenteras:

- planeringsdokumenten och målet med restaureringen samt anvisningar för underhåll och service.
- samarbetspartner
- tidtabell
- material som bör användas (lämplighet, kvalitet, mängd)
- arbetsredskap och maskiner
- arbetarskyddet
- skyddet av omgivningen

3 § FÖRETAGSVERKSAMHET (frivillig)

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanderna vet vilka krav det ställs på dem som företagare. De kan beakta riskerna och möjligheterna med att starta och utveckla ett företag inom restaureringsbranschen och de känner till olika sätt att starta företagsverksamhet. De kan tillsammans med sakkunniga utveckla en marknadsduglig företagsidé samt vet hur idén kan användas som grund för planeringen och förverkligandet av verksamheten. De som avlägger delen företagsverksamhet vet vilka ekonomiska, produktionsmässiga och psykiska resurser företagsverksamheten inom restaureringsbranschen förutsätter samt kan beräkna behovet av dessa inom sitt eget företag. De är förtroga med de ekonomiska grundprinciperna vid företagsverksamhet och med de centrala bestämmelser som berör företagandet inom branschen. De kan sköta kund- och andra samarbetsrelationer på det sätt som en framgångsrik företagsverksamhet förutsätter. De kan skaffa den information och expertishjälp som behövs vid företagets grundande och vid verksamhetens olika skeden.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Prestationen godkänns, om de som avlägger examensdelen företagsverksamhet kan bedöma sina färdigheter som företagare på så sätt att de kan göra upp en utvecklingsplan som stöder deras verksamhet som företagare. De har goda kunskaper om vilka grundläggande färdigheter som behövs för att starta ett företag samt om de faktorer som en lönande verksamhet förutsätter. Examinanderna kan läsa företagets bokslut beträffande bl.a. kapital, förmögenhet, betalningsförmåga och resultat. De förstår principerna i kostnadskalkylering och vet vilka marknadsrelaterade faktorer som måste tas i beaktande för att kunna prissätta tjänster och produkter på ett förnuftigt sätt.

De kan göra upp en grov budget för sitt företag och skaffa information och expertservice för att lösa beskattningsfrågor inom branschen. Konsulteringen av specialister och utnyttjandet av kunskapskällor är naturligt.

b) Olika sätt att påvisa yrkesskickligheten

Examinanderna påvisar sin yrkesskicklighet med en utvecklingsplan över hur de startar ett företag. I den utarbetar de sin företagsidé till en fungerande affärsidé. Sin yrkesskicklighet påvisar de ytterligare med hjälp av utredningar, kalkyler och andra skriftliga produkter samt i diskussioner och intervjuer.

Kapitel 4

UPPBYGGNADEN AV SPECIALYRKESEXAMEN FÖR RESTAURERINGSMÄSTARE

1 § DELARNA I EXAMEN

Specialyrkesexamen för restaureringsmästare består av tre obligatoriska examensdelar. När alla delarna är godkända, är examen avlagd. Om företagardelen har avlagts i samband med gesällexamen eller någon annan yrkesexamen eller specialyrkesexamen, räknas det till godo.

1 § Dokumentering	obligatorisk
2 § Restaurering	obligatorisk
3 § Företagsverksamhet	obligatorisk

Figur 3. Delarna i yrkesexamen för restaureringsmästare

2 § EXAMENSBENÄMNINGARNA

Examen benämns i enlighet med det inriktningalternativ examinandén valt:

Restaureringsmästare			
Träkonstruktioner	Stenkonstruktioner	Ytbehandlingar	Metallkonstruktioner

Figur 4. Examensbenämningarna

Kapitel 5

KRAVEN PÅ YRKESSKICKLIGHET I YRKESEXAMEN FÖR RESTAURERINGSGESÄLL OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

I specialyrkesexamen för restaureringsmästare påvisar examinanderna sitt kunnande inom följande obligatoriska delar. Tidigare erfarenhet och kännedom om branschen bör kunna bevisas tex. med en portfolio.

1 § DOKUMENTERING

a) Kraven på yrkesskicklighet

Examinanderna behärskar restaureringsprinciperna och byggnadsätt under olika tider inom det inriktningsalternativ som de valt samt arkitektur- och inredningshistoria för att på det sättet kunna analysera restaureringsobjektet och de konstruktioner, material och arbetssätt som använts. Examinanderna känner även till hur reparationsprojektet framskridit och kan tolka projektets kommersiella och tekniska dokument. Examinanden kan dokumentera restaureringsarbetets olika skeden utgående från de krav som hans/hennes inriktningsalternativ förutsätter samt enligt anvisningarna från Museiverkets byggnadshistoriska avdelning¹. Examinanden bör kunna teckna och illustrera samt andra lämpliga kommunikationsfärdigheter.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Dokumentationsmaterialet har skaffats i samarbete med forskarna och planerarna och på ett sätt som bevarar de historiska värdena och följer de allmänna principerna inom restaurering. Dokumentation och rapporten över den kan användas av planerare, specialister och olika experter. Materialet som använts i dokumentationen är hållbart och ändamålsenligt.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskickligheten

Förmågan att dokumentera påvisas i första hand med olika skriftliga rapporter som görs i äkta miljö under restaureringsarbetets olika skeden. Även andra tidigare gjorda rapporter, eventuellt med tilläggförklaringar, kan utnyttjas i den här delen. Både dokumentationsmaterialet och rapporterna bedöms. Även examinandens självvärdering beaktas.

---

¹ Valtion rakennusperinnön vaaliminen. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 19. Vammala 1998.

2 § RESTAURERING AV BYGGNADSKONSTRUKTIONER

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanderna behärskar de olika materialen inom sitt eget inriktningsområde, känner deras egenskaper, hur de skadas samt hur skadorna förebyggs. De kan reparera en skadad konstruktion och tillverka kopior av den utan att skada originalet. De känner till olika sätt att förstärka materialen. Examinanderna kan samarbeta med planerare, specialister och olika yrkesutövare samt vid behov fungera som arbetsledare. Examinanderna behärskar restaureringens historia och principer så att de för sina uppdragsgivare såväl kan genomföra restaureringar som rekommendera olika reparationsmetoder som bevarar det historiska värdet hos restaureringsobjekten inom sitt inriktningsområde. Vid behov kan de både plocka isär och ihop en konstruktion utan att förstöra de gamla materialen.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Prestationerna bör godkännas, när examinanderna påvisar att de behärskar följande områden:

- hantverkarskicklighet; behärskar traditionella samt lämpliga moderna verktyg och bearbetningsmetoder.
- materialkännedom
- samarbetsförmåga
- snabbhet i arbetet
- helhetssyn och förmåga att slutföra arbetet
- arbetarskydd
- förmåga att tillämpa restaureringsprinciperna i arbetet

Examinanderna är medvetna om hur nära förbunden med kulturen branschen är och behärskar arbetssätten och -processerna. De kan vid behov ta initiativ och fungera självständigt. Examinanderna har samarbetsförmåga, vet vilka skyldigheter de har och känner sitt ansvar både som experter och förmän.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskickligheten

Examinanderna påvisar sin yrkesskicklighet genom att planera och utföra ett omfattande restaureringsarbete inom sitt eget inriktningsområde. Över uppgiften görs en skriftlig arbetsplan som innehåller:

- olika planeringsdokument som hänför sig till arbetet, restaureringens målsättningar samt finansieringsmöjligheter
- samarbetspartner
- tidtabell
- det material som behövs samt åtgång
- de verktyg, maskiner, apparater och byggnadsställningar som behövs
- skydds-, avfallshanterings- samt eventuella rivningsplaner inom arbetsprojektet
- arbetarskydd
- bruks- och serviceanvisningar

Efter slutfört arbete bedömer examinandens själv, som en del av den fristående examen, hur hans arbetsplan förverkligats och det färdiga arbetets kvalitet.

3 § FÖRETAGSVERKSAMHET

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanderna vet vilka krav det ställs på dem som företagare. De kan beakta riskerna och möjligheterna med att starta och utveckla ett företag inom restaureringsbranschen och de känner till olika sätt att starta företagsverksamhet. De kan tillsammans med sakkunniga utveckla en marknadsduglig företagsidé samt vet hur idén kan användas som grund för planeringen och förverkligandet av verksamheten. De som avlägger delen företagsverksamhet vet vilka ekonomiska, produktionsmässiga och psykiska resurser företagandet inom restaureringsbranschen förutsätter samt kan beräkna behovet av dessa inom sitt eget företag. De är förtroga med de ekonomiska grundprinciperna vid företagsverksamhet och med de centrala bestämmelser som berör företagandet inom branschen. De kan sköta kund- och andra samarbetsrelationer på det sätt som en framgångsrik företagsverksamhet förutsätter. De kan skaffa den information och expertishjälp som behövs vid företagets grundande och vid verksamhetens olika skeden.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Prestationen godkänns, om de som avlägger examensdelen företagsverksamhet kan bedöma sina färdigheter som företagare på så sätt att de kan göra upp en utvecklingsplan som stödjer deras verksamhet som företagare. De har goda kunskaper om vilka grundläggande färdigheter som behövs för att starta ett företag samt om de faktorer som en lönande verksamhet förutsätter. Examinanderna kan läsa företagets bokslut beträffande bl.a. kapital, förmögenhet, betalningsförmåga och resultat. De förstår principerna i kostnadskalkylering och vet vilka marknadsrelaterade faktorer som måste tas i beaktande för att kunna prissätta tjänster och produkter på ett förnuftigt sätt.

De kan göra upp en grov budget för sitt företag och skaffa information och expertservice för att lösa beskattningsfrågor inom branschen. Konsulteringen av specialister och utnyttjandet av kunskapskällor är naturligt.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskickligheten

Examinanderna påvisar sin yrkesskicklighet med en utvecklingsplan över hur de startar ett företag. I den utarbetar de sin företagsidé till en fungerande affärsidé. Sin yrkesskicklighet påvisar de ytterligare med hjälp av utredningar, kalkyler och andra skriftliga produkter samt i diskussioner och intervjuer.

BILAGA

1. BESKRIVNING AV RESTAURERINGSBRANSCHEN

Restaurering av byggnader utgör en del av det praktiska byggnadsskyddet, vars ändamål är att bevara en trivsamt, stimulerande och fungerande levnadsmiljö och gångna tiders kunskande, som finns bevarat i gamla byggnader och i deras konstruktioner. Detta är reparation, där man beaktar objektets kulturhistoriska och arkitektoniska värden samt gamla byggnadssätt². Vid restaureringen av byggnader kan man använda konserverande, rekonstruerande och/eller restaurerande åtgärder. De olika åtgärderna har definierats på följande sätt³:

- *Konservering* avser de tekniska åtgärder som behövs för att trygga bevarandet av byggnader, byggnadsdelar eller ytbehandlingar.
- *Rekonstruktion* innebär att bygga om eller komplettera en helt eller delvis försvunnen byggnad, byggnadsdel eller ytbehandling med de bevarade delarna eller dokumenten som grund.
- *Restaurering* innebär att återställa en byggnad, byggnadsdel eller ytbehandling till dess ursprungliga skick.

2. BESKRIVNING AV YRKENA

2.1 Restaureringsgesäll och restaureringsmästare/träkonstruktioner

Restaureringsgesäller och restaureringsmästare, som inriktat sig på träkonstruktioner, restaurerar gamla träbyggnader och –konstruktioner samt kompletterar dem med nya delar. De behärskar snickarens och/eller timmermannens traditionella uppgifter samt medel och metoder för bevarandet av den byggda miljön. Oftast verkställer de restaureringsplaner som specialister inom branschen har utarbetat.

Gesällerna är skickliga hantverkare. De behärskar de traditionella verktygen och arbetsmetoderna som används vid byggande eller bearbetning av trä och de kan komplettera dessa med moderna bearbetningsmaskiner. Dessutom kan de genom att analysera material och teknik få information om konstruktionens ålder och kulturhistoriska värde. De som avlagt gesällexamen kan kartlägga träkonstruktionernas mest typiska skador och de känner till de rätta metoderna att reparera dem.

Mästarna har med sin yrkeskompetens uppnått anseende inom branschen. De klarar av göra rekonstruktioner av byggnadsdelar samt reparera svåra skador på ett tekniskt korrekt sätt så att konstruktionens historiska värde bevaras. Ytterligare behärskar de bl.a. lagstiftning i byggnadsrätt, företagskunskap samt kostnadsberäkning så att de klarar av att leda en grupp byggnadsarbetare eller ett snickeri eller att fungera som privatföretagare. De känner restaureringens principer så att de kan fungera som teknisk rådgivare vid planeringen av restaureringsarbeten.

---

² Museiverkets restaureringskartotek

³ Valtion rakennusperinnön vaaliminen” Museiverkets byggnadshistoriska avdelnings publikationer 19. Vammala 1998.

2.2 Restaureringsgesäll och restaureringsmästare/stenkonstruktioner

Restaureringsgesäller och restaureringsmästare, som inriktat sig på stenkonstruktioner, reparerar murade konstruktioner och rappningar. De kan arbeta med traditionella arbetsuppgifter som murare, rappare och/eller ugnsmurare samt känner tillvägagångssätt och metoder för bevarandet av den byggda miljön. Oftast förverkligar de restaureringsplaner som specialister inom branschen har utarbetat.

Gesällerna är skickliga hantverkare. De behärskar de traditionella murnings- eller rappningsteknikerna, -verktygen och -materialen. De känner till hur nya ytbehandlingsmetoder passar ihop med gamla konstruktioner och traditionella stenmaterial. Dessutom kan de, genom att analysera konstruktionerna, få uppgifter om deras ålder.

Mästarna har genom sin yrkeskunskap uppnått anseende inom branschen. De behärskar reparation av gamla murar, valv eller rappningar. De kan också rekonstruera skadade konstruktioner. Dessutom behärskar de bl.a. byggnadslagstiftning, företagskunskap och kostnads kalkylering så att de kan fungera som chef för murnings- eller rappningsarbetslag eller som privatföretagare.

2.3 Restaureringsgesäll och restaureringsmästare/ ytbehandling

Restaureringsgesällerna och -mästarna som inriktat sig på ytbehandling renoverar ytor i gamla byggnader och på fast inredning. De behärskar målarens traditionella uppgifter och förstår hur och med vilka medel man bevarar den byggda miljön. Vanligtvis förverkligar de restaureringsplaner uppgjorda av planerare som specialiserat sig på området.

Gesällerna är skickliga hantverkare. De behärskar gamla sätt att göra målfärg, de ytbehandlingsmetoder som varit i bruk samt kan använda de verktyg som behövs till dessa. De känner till hur olika ytbehandlingsmetoder lämpar sig för gamla byggnader och traditionella färgstoff. Dessutom kan de genom att analysera de olika skikten i konstruktionerna, få kunskap om deras ålder. Den som avlagt gesällprovet kan kartlägga de mest typiska skadorna och känner till de rätta sätten att reparera dem.

Mästarna har genom sin yrkeskunskap uppnått anseende inom branschen. De behärskar krävande rekonstruktion av interiörer och dekorationsmalerier. Dessutom behärskar de byggnadslagstiftning, företagskunskap och kostnads kalkylering så att de kan fungera som arbetsledare för en grupp målare eller som privatföretagare. De känner till principerna för restaurering så att de kan fungera som tekniska rådgivare vid planering av restaureringsarbeten.

2.4 Restaureringsgesäll och restaureringsmästare/ metallkonstruktioner

Restaureringsgesäller och -mästare som inriktat sig på metallkonstruktioner reparerar plåt- och metallkonstruktioner och -byggnadsdelar såsom betäckningsmaterial, lister, skyddsplåtar och inredningar. De behärskar plåtslagarens traditionella arbetsuppgifter och förstår med vilka medel och arbetsmetoder man bevarar den byggda omgivningen. Vanligtvis förverkligar de restaureringsplaner uppgjorda av planerare som specialiserat sig på området.

Gesällerna är skickliga hantverkare. De behärskar både traditionsenliga och moderna metoder för bearbetning och fogning av metallplåtar, användningen av olika metaller samt arbetsredskap. Dessutom kan de, genom att analysera hur konstruktionerna är uppbyggda, få information om deras ålder och kulturhistoriska värde. De som har avlagt gesällprovet

kan identifiera skadornas art, vet vad som har orsakat dem och behärskar de rätta sätten att reparera dem.

Mästarna har med sin yrkeskundskap uppnått anseende inom branschen. Dessutom behärskar de bl.a. byggnadslagstiftning, företagskundskap och kostnadskalkylering så att de kan fungera som ledare för plåtslagerier och som privatföretagare.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

UTBILDNINGSSTYRELSEN
Utbildningsstyrelsen/försäljning
Hagnäsgatan 2
Pb 380
00531 Helsingfors

Tfn: försäljning (09) 774 774 50
växel (09) 774 775
fax (09) 774 774 75
E-mail: myynti@oph.fi
Internet: www.oph.fi